

Innhold

Forord	9
1 Lær meg norsk før skolestart!	13
Målsettinger	13
Hva var prosjektet <i>Lær meg norsk før skolestart?</i>	14
Språkstimulering med litteratur	15
Kartleggingsverktøyet <i>Språkpermen</i>	17
Evaluering av prosjektet	21
Hvordan starte med <i>Lær meg norsk før skolestart?</i> og <i>Språkpermen</i>	22
Hvem skal kartlegge og hvem skal kartlegges?	23
Del I Flerspråklig utvikling	29
2 Hva vil det si å kunne et språk?	31
Språkferdigheter og kommunikativ kompetanse	31
Hvordan lærer barn språk?	34
Den nærmeste utviklingssonen og stillaset	35
Hvorfor kunnskap om språk?	40
Barnehagen som pedagogisk virksomhet	40
Kontekstens betydning	41
3 Utvikling av et andrespråk	43
Flerspråklighet	43
Morsmål, førstespråk, andrespråk, minoritets- og majoritetsspråk	44
Typer tospråklig utvikling	45
Den ikke-verbale periode	45

«Mixe» og «svitsje»: Språkblending og kodeveksling	46
Morsmålets betydning	47
Andrespråket vokser fram	49
Kulturforskjeller i språksosialiseringen	50
Språklig mangfold i barnehagen	52
Samtalestøtte som stillas	53
Del II Språkstimulering med litteratur	57
4 Hvorfor bruke litteratur i språkstimulering?	59
Litteratur i barnehagen	59
Litteratur er språk	60
Litteratur gir erfaring med sammenhengende tekst	61
Litteratur er skriftspråk	62
Litteratur gir økt ordforråd	64
Litteratur gir erfaring med sjangere	64
Litteratur utvikler lesestrategier	66
Litteratur gir erfaringer om verden	67
Litteratur foregår utenfor her-og-nå	68
Litteratur gir felles referanserammer og stoff til leken, fantasien og fortellegleden	70
Litteratur gir mulighet til identifikasjon	72
Litteratur gir mulighet til medvirkning	72
5 Hvordan bruke litteratur i språkstimulering?	75
Litteraturformidling til barn	75
Litteraturformidling i smågrupper	76
Formidlingsmetodikk: fortelle og forenkle teksten	78
Planlegging og oppstart	79
Konkretisering	81
Visualisering	82
Fra enkle til komplekse språkbrukssituasjoner	83
Spørsmål underveis i lesingen	86
Aktivere bakgrunnskunnskaper	87
Ekskursjoner og direkte erfaringer	89
Dramatisere	90
Tegne innholdet	91
Gjenfortelling	92
Egne fortellinger	93

Lage bøker	94
6 Valg av litteratur	99
Det vanskelige valget	99
Hvilke tekster kjenner barna fra før og hvilke bør de kjenne til?	101
Hva er formålet med tekstformidlingen?	101
Medvirkning og meddiktning	102
Innholdsmessig kvalitet	103
Komposisjon	104
Alder	105
Kjønn	106
Kulturelt mangfold	107
Språk og språklig mangfold	108
Sjangere og kategorier	109

Del III Dokumentasjon og kartlegging av språkferdigheter

7 Hvorfor kartlegge språkferdigheter?	115
Rammeplanen stiller krav til dokumentasjon	115
Kartlegging kan være pedagogisk dokumentasjon	116
Kartlegging synliggjør barnets læring	118
Kartlegging fører til refleksjon over språkmiljøet i barnehagen	119
Kartlegging letter det pedagogiske arbeidet i barnehagen	119
Kartlegging styrker den enkelte pedagog	121
Kartlegging kan utjevne ferdighetskløften blant barnehagebarna ..	121
Kartlegging kan vurdere framgang for barn med nedsatt funksjonsevne	122
Kartlegging kan lette samarbeidet med hjemmet	122
Kartlegging kan lette overgangen til skolen	123
8 Hvordan kartlegge språkferdigheter?	125
Hvem er normen?	125
Hvordan skaffe seg kunnskap om barnets språk?	125
Mappevurdering	128
<i>Språkpermen</i>	130
Hvordan bruker du skjemaene?	132
Hvordan arbeide videre ut fra dokumentasjonen i skjemaene?	135
Tidsaspektet ved bruk av <i>Språkpermen</i>	138
Hva er ikke med i <i>Språkpermen</i> ?	139

9	Hva forteller kartleggingen?	141
	Hva nå?	141
	Fra Noallas språkperm	142
	Fra Vatshans språkperm	148
	Språkfunksjoner	151
	Samtale	152
	Lesestund	153
	Barnets fortellinger	154
	Lesing og skriving	156
	Morsmålet	158
	Tiltak og Språkmiljø	158
	Oppsummering	159
	Dokumentasjon av aktiviteter	160
	Avslutning	160
	Etterord	163
	Litteratur	165